

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Slechts één roem

"Ik doe het niet om uwentwil, spreekt de Heere HEERE, het zij u bekend"

Ezechiël 36:32a

De Heere HEERE spreekt. Twee van Zijn Namen, waardoor Hij Zich openbaart zijn hier samengevoegd, Hij is de Gebieder, de Albestuurder én de Verbondsgod. Dus hier spreekt de Almachtige én de Genadige; en Hij doet dat door Zijn profeet, Ezechiël. Deze is aan de rivier de Kebar. Hij is balling temidden van ballingen. Rijke woorden zijn al gezegd door de profeet. De Heere zou grote dingen doen voor het volk in ballingschap. Israël zou verlost worden; het zou weer in Kanaän komen, en dat verlost volk zou innerlijk een ander volk worden. Het zou niet meer als vroeger weerspanning en hardnekkig zijn, niet meer God verlaten en de Baäls dienen, niet meer Gods heilige wet overtreden. De Heere zou het stenen hart wegnemen, een vleses hart geven, een nieuwe geest geven in het binnenste. Ezechiël mag van Pinksteren profeteren. "Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u". Door het Pinksterwonder zal het volk anders worden. Daardoor zal Israël wandelen in Gods inzettingen, Gods rechten bewaren en doen.

Machtig klinken die woorden: "Ik zal geven", "Ik zal maken". Geen hel en geen vlees die dat keren kunnen. U ziet het op de Pinksterdag te Jeruzalem. Een volk wordt door het Pinksterwonder van harte gewillig en bereid gemaakt om voor de Heere te leven.

Nog is dat woord niet tenvolle vervuld. Wat een toekomst is er nog voor Israël!

Wat is nu de oorzaak van die wonderen? Licht die in Israël? Is het om iets van Israël? Is het omdat Israël een

beter volk is, beter dan alle andere? Is het omdat het in Babel zuchtte en schreeuwde tot God, omdat het reikhalzend uitzag naar verlossing? Is het omdat het in de verstrooiing zo oneindig veel heeft geleden? Is het omdat het als verkoren volk de haat van de volken tegen de God van dat volk heeft ervaren?

Niets van dat alles. De Farizeeën, de Schriftgeleerden klopten zich toen Jezus op aarde was op de borst en spraken: wij zijn Abrahamszaad. Evenwel - God snijdt elke zelfverheffing als bij de wortel af. "Het zij u bekend". God maakt het bekend. Hij doet het niet om iets van Israël. Vlak vóór onze tekst zegt de Heere: "gij zult gedenken aan uw boze wegen en uw handelingen, die niet goed waren, en gij zult een walging van u zelf hebben over uw ongerechtigheden en over uw gruwelen." Met andere woorden: God leert Zijn volk dat er in dat volk geen enkele reden is; alleen maar reden om te verlaten, om weg te werpen en dat voor eeuwig. Leert u dat ook? Hoogmoed, zelfverheffing zijn de vruchten van het vlees. Deze hebben juist vandaag een goede voedingsbodem. Immers in de wereld om ons heen wordt het al meer goddeloos. Als kerkmens worden we des te meer teruggeworpen op de vormen. Dat is prijzenswaard. Maar niet voor God. Voor God zijn we allen Adamskinderen. We hebben een stenen hart, een verdorven hart. Daarom ook waard om weggeworpen te worden.

Maakt de Geest daar aan bekend? Hij is gekomen om te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Hij doet gedenken, Hij geeft inzicht in al uw boosheid, ongerechtigheid en verdorvenheid. Opdat er plaats komt en al meer voor Christus. Waarlijk - in die

weg wordt Hij de Koning in Zijn schoonheid.

Van nature zijn we ook in Babel, in ballingschap, weggestoten uit de gemeenschap met God. Onder de toorn van God, kinderen des toorns. De verlossing ervan heeft Christus verworven. Hij als Plaatsbekleder aan het kruis op Golgotha. Al Gods golven, al Gods baren over Hem heen. Hij daarin weggezonden. Zo heeft de belofte fundament, rechtsgrond gekregen. God komt nu met de belofte van "Ik zal geven". Maar ook met die van "Ik zal maken". Niet slechts de verlossing van de banden des doods. Ook de verlossing van het stenen hart, het boze hart. Dat volk wordt zeer gewillig, wordt hersteld, wordt genezen van de dodelijke kwaal.

"Het zij u bekend". Leert u dat voor die verlossing geen reden ligt in u? Gewis - elke oorzaak die u zoekt in uzelf gaat ondersteboven. Heel de voorbereiding voor de hemelzaal spitst zich daarop toe.

O zeker - als u uw gronden kwijtraakt dan kunt u de wanhoop nabij komen. 't Valt ook niet mee voor het vlees om de strohalmen te moeten loslaten. Doch al Gods kinderen worden er mee bekend gemaakt dat de oorzaak van genade-wonderen slechts in God ligt. Die oorzaak zit in Gods hart, in Gods welbehagen. Liefgehad met een eeuwige liefde. Waarom? Omdat Hij liefhad. Hier staan we aan de grenzen van onze woorden.

O wat wordt het nu ruim om zalig te worden. Omdat zalig worden niet is om iets van u, daarom kan de grootste der zondaars volkomen zalig worden! Is dat niet rijk? O als u zou moeten toedoen een zucht, een gebed of werken van u, echt dan zouden we wanhopig moeten worden. Maar nu niet. U begint toch niet met dat welbehagen? Doet u dat - wel - dan komt dat voort uit uw stenen hart. Blijft u daarin volharden dan behoudt u dat stenen hart. Dat welbehagen sluit het gebed niet

uit. Lees vers 37. Niet om het gebed. Wel in de weg van gebed. Voor Gods kind blijft slechts één roem over, de roem in de Heere!

Ds. v. Z.

Van de administratie

Deze keer maar een kort bericht. We konden 1 nieuwe abonnee inboeken, die opgegeven werd door iemand die in de vakantie een niet-abonnee ontmoette en die als abonnee aan ons mocht doorgeven. Ter navolging.

Aan giften ontvingen we f 45,-. Hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn. Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op geluidscassette en/of in braille, groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Van de redactie

Inhoud

Ds. H. van der Ham schrijft verder over wijlen Ds. F. Bakker. Ds. H. Polinder beëindigt zijn serie artikelen over Matthew Henry. Ds. D. Slagboom schrijft verder over het lied van Debora. Er is een persbericht opgenomen over de stichting Ontmoeting die open dagen organiseert in en rond het woon-werkcentrum in Epe. Jeugddeputaten schrijven over de jeugdzondag.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

D.V. zaterdag 14 september in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Kampen.

's Morgens sprekers: Ds. D. Slagboom en Ds. P. van Zonneveld.

's Middags sprekers: Drs. G.J. Capellen, Ds. H.C. v.d. Ent, Ds. A. van Heteren.

We verwachten weer vele bekenden te ontmoeten uit vele plaatsen en hopen dat er ook weer nieuwe gezichten te mogen zien. Het zijn altijd goede dagen waarop het Woord centraal staat en er is ruimschoots gelegenheid voor ontmoeting en gesprek.

Middelharnis

Ds. P. den Butter mocht bevestigd worden door Drs. A. Baars. We wensen Ds. Den Butter en zijn vrouw van harte Gods zegen toe en hopen dat het ambtelijke werk in de gemeente van Middelharnis tot rijke zegen gesteld mag worden. In een volgende aflevering van ons blad komen wij D.V. op de bevestiging en intrede terug.

AvH.

Het lied van Debora (9)

Gezegd zij Jaël

We gaan van de vloek voor Meroz naar de zegen voor Jaël. Zo kort als de vloekspraak is, zo uitvoerig is de zegenspreuk. De daad van Jaël, waarbij ze de legeroverste van de vijand van Israël heeft gedood, wordt tot in de bijzonderheden bezongen. We vinden de geschiedenis al in Richteren 4. Daar is het aangrijpend weergegeven. Haast nog aangrijpender gebeurt het in het lied van Debora. We zien het daar alles als voor onze ogen afspelen. Zeldzaam wordt het ingrijpende van de daad van Jaël uitgebeeld en ook het ontzettende van de dood van Sisera. 't Is geen wonder, dat we als kind, toen deze geschiedenis verteld werd, enerzijds geboeid luisterden en anderzijds met ontzetting werden vervuld.

Over dit gedeelte wil ik graag twee maal iets zeggen. Eerst proberen we enig zicht te krijgen op wie toch eigenlijk Jaël wel is. We zouden het ook anders kunnen zeggen: welke gezindheid, welke houding staat er achter haar daad. Dán, is het de bedoeling deze daad nader te bezien. We zullen dan ook in aanraking komen met enkele vragen ten aanzien van bepaalde elementen in het handelen van Jaël.

De vraag, wie Jaël werkelijk was, kunnen we niet naast ons neerleggen. 't Gaat daarbij om deze zaak of er echte verbondenheid was van haar met Israël, met de God van Israël of niet. Velen ontkennen dat. Ze zien in haar enkel de Oosterse vrouw die voor haar eigen eer én die van haar man waakt.

Soms kan je het ook horen, dat Jaël een echte vrouw was van de bedoeïenen stammen. Die liepen en lopen gemakkelijk over van de éne partij naar de andere. Zoiets is zelfs nog wat godsdienstig getint: het gebeurt, volgens die dit beweren, wanneer de God van de éne partij sterker blijkt dan de andere. Echte verbondenheid met Israël en de God van Israël zou hier dan niet aan te wijzen zijn.

Zó zou Jaël hoogstens instrument in de hand van God zijn, meer niet. Ik kan dat niet geloven! Zou Gods Geest Debora dóen zingen van de zegen voor Jaël zonder dat diezelfde Geest Jaël bezielde heeft? Ongetwijfeld is Jaël gebruikt door God tot voltooiing der overwinning, maar toch niet buiten de verbondenheid aan het volk der belofte om. Zo horen we Debora zingen: "Gezegd zij boven de vrouwen Jaël, de huisvrouw van Heber de Keniet, gezegend zij ze boven de vrouwen uit de tent".

Gegevens

We worden in de twee hoofdstukken, waarin van Jaël gesproken wordt, geïnformeerd over enkele gegevens zoals over haar naam, positie, volk, tijdelijke woonplaats.

Haar naam is sprekend. Zij heet Jaël. Het is een naam van een dier, dat in de streken, waar ze verblijft, heel bekend is: de steenbok. Die bok is bekend om twee dingen: behendigheid en kracht. Geen bergtop is te hoog om door de steenbok beklommen te worden. Met

z'n horens weet hij de vijanden van zich af te houden. Is het niet uitgekomen bij Jaël? God heeft haar behendigheid en kracht geschonken.

Haar positie... zij woont in een tent. Het volk, waaraan zij door haar huwelijk met Heber verbonden is, de Kenieten, is een zwervend volk. Ze waren dus gewoon van de éne plaats naar de andere te gaan met hun kinderen. Zo wordt zij ook aangegeven als één van de vrouwen, die in tenten wonen. Die kleine tent wordt straks mede het middel om de zaak der overwinning te dienen. "Jaël in de tent verkrijgt even rijk een zegen als Barak in het veld".

Haar volk... door haar man behoort ze tot de Kenieten. Wij weten uiteraard niet zeker of ze zelf ook uit dat volk afkomstig was. Het is echter opvallend met hoe grote nadruk het hier - én in Richteren 4 - vermeld wordt dat Jaël de "huisvrouw van Heber, de Keniet" is. We komen er in dit artikel nog op terug.

Haar tijdelijke woonplaats... we lezen in Richteren 4:11 van de woonplaats van Jaël: Heber, de Keniet, had zich afgezonderd uit de kinderen van Hobab, Mozes' schoonvader, en had zijn tenten opgeslagen tot aan de eik van Zaanaïm, die bij Kedes is. Ongetwijfeld heeft dit vers al betekenis met het oog op de daad van Jaël, waardoor de kroon komt op Israëls overwinning. We zien hier, hoe God het zo leidt in Zijn Voorzienigheid, dat zij niet al te ver van de plaats af komt te wonen, waar de strijd plaats vindt tussen het leger van Barak en dat van Sisera. Heber vertrok tevoren dus uit het Zuiden van het land naar het Noorden. We gaan hier maar niet breed in op de bezwaren tegen de genoemde plaats Kedes. Het zou namelijk toch nog té ver van het slagveld af geweest zijn voor de vlucht van Sisera. Ik houd me maar aan Gods Woord. In Kedes woonde ook Barak. Daarheen werden de mannen van Zebulon en Naftahli geroepen om te verzamelen tot de strijd. Het is niet vreemd te veronderstellen, dat Jaël al gehoord had van de strijd, die gestreden moest worden door de bewegingen van de mannen Israëls tot het leger. Daarbij: zo'n tent van een rondzwervende familie beweegt zich tussen plaatsen op verdere afstand van elkaar. God heeft ervoor gezorgd, dat ze van de strijd en overwinning kon horen in haar tent en ook de gangen van Sisera naar haar tent geleid.

Er is nog één gegeven, dat hier aan-

dacht moet hebben, nl. wat we lezen in Richteren 4:17. Daar vinden we de vermelding van de vrede tussen Heber de Keniet en Jabin, de koning van Hazor. Er zijn verklaringen die het woord vrede afzwakken tot het "in nemen van een neutrale positie, tussen de partijen". Het lijkt me beter om dat niet zo te doen. Het staat er niet! Toch werkelijk dat het "vrede" was in die dagen. Heber heeft het beter gevonden om met die vijand aan te pappen, eigenlijk tégen zijn voorgelacht in. Er is een algemene gedachte, dat hij dat gedaan heeft om eraan te kunnen verdienen. Het zou namelijk zo geweest zijn, dat de Kenieten ook het smidsvak beoefend hebben. Als we eens denken aan de ijzeren wagens en aan de wapenen, die nodig waren om te strijden: waar kon hij beter zijn dan niet al te ver van het strijdperk en met wie kon hij beter vrede hebben: niet met de amechtige Israëlieten maar met de overmachtige Jabin! Het zal blijken dat dit gegeven ook van belang was. Niet alleen om Sisera de weg te vergemakkelijken naar Jaëls tent, maar ook om Jaël uit te laten komen: niet tégen Israël maar vóór dat volk, dat zo benauwd werd!

Dienares van de Goddelijke gerechtigheid

Die titel is niet van mijzelf. We kunnen die vinden bij Matthew Henry in zijn bekende verklaring. Zo noemt hij Jaël. Het geeft weer hoe deze vrouw door God gebruikt is om Gods gerechtigheid tegenover de generaal van het leger van Jabin uit te voeren. We kunnen wel zeggen, dat God haar daar voor bestemd had. Gods raad staat achter heel het gebeuren, dat tot de ondergang van het leger en ook van Sisera persoonlijk geleid heeft. Debora heeft het vooraf in waar geloof tot Barak gezegd, dat Sisera verkocht zal worden "in de hand van een vrouw".

Gods gerechtigheid spreekt hier. God straft overeenkomstig Zijn heilig recht. Het geldt de soldaten van Sisera. Het geldt de generaal in het bijzonder. Geen vijand blijft er over na de strijd onder aan de Thabor. Ook Sisera krijgt zijn gerechte straf.

Hij heeft zich vergrepen aan Gods erfdeel. Met zijn ijzeren vuist heeft hij het volk er onder gehouden. Het was als 't ware gevangen in een concentratiekamp. Ongetwijfeld geldt hier, dat het volk door eigen schuld zo zwaar getuchtigd is. Opmerkelijk is het dat in Richteren 4 twee maal het woord "ver-

kopen" gebruikt wordt. Israël had het verzondigd tegen de Heere. Daarom verkocht de Heere het in de hand van Jabin. Maar dan krijgt de verdrukker zijn beurt naar recht. Hij wordt verkocht in de hand van een vrouw. Gods gerechtigheid komt verschrikkelijk over hem openbaar.

Niet alleen was Sisera leidsman in de onderdrukking van het volk. Hij ging zélf ook voor bijv. het schenden van de eer van de vrouwen en meisjes van Israël. Hij is vooral een vijand van God. We lezen het straks aan het eind van dit lied "Uw vijanden.."

God heeft hem al getrokken, dat hij de strijd zou strijden tegen Barak. Hij dacht te overwinnen maar had zich verkeken op die God, Die met Zijn gerechtigheid tegen hem komt ten goede van Israël. Het slagveld wordt voor zijn leger een "slachtveld". Zijn eigen ondergang wordt op een smadelijke wijze werkelijkheid. Hij sterft niet op het veld door het zwaard, maar in een tent door de hand van een vrouw. Eén "armzalige" spijker betekent zijn einde aan de voeten van Jaël. En dan: verzonken in de eeuwige ondergang. Hoe erg is de zonde tegen de levende God! Hij straft de zonde in Zijn gerechtigheid.

Verbonden aan Israël

Wij geloven, dat Jaël méér geweest is dan louter een instrument, dat verder de zaak van Israël onbewogen heeft gelaten. Zij was geen Israëlitische, naar we aannemen, in ieder geval getrouwd met een Keniet. Tóch heeft zij de keuze gekend voor het volk der belofte. Zij kwam daarin uit in de lijn van het Woord, dat van de verbondenheid spreekt van de Kenieten met Israël.

We hebben er al op gewezen, hoe ze hier met nadruk genoemd wordt: de huisvrouw van Heber de Keniet. Waar komen de Kenieten vandaan, waarvan in Richteren sprake is? Uit Midian. Daar woonde een volk, dat uit Abraham en Ketura geboren was. We weten van de schoonvader van Mozes, die in het boek Richteren de Keniet genoemd wordt; Richteren 1:16: "De kinderen van de Keniet, de schoonvader van Mozes, togen ook uit de Palmstad op met de kinderen van Juda naar de woestijn van Juda". Zij bleven verbonden aan het volk der belofte. Hoe de weg van die Kenieten van Midian naar Kanaän geweest is, kunnen we niet precies zeggen. Het is ook niet zo belangrijk, dat we dat weten. Wat wél belangrijk is dat Mozes hen

uitgenodigd heeft bij het vertrek van de Sinaï om met het volk der belofte mee te gaan naar het land der belofte. Mozes had immers tot Hobab gesproken, Numeri 10:29: "Wij reizen naar de plaats, van welke de Heere gezegd heeft: Ik zal u die geven, ga met ons, en wij zullen u weldoen, want de Heere heeft over Israël het goede gesproken". Daarin kwam uit: in de verbondenheid aan dat volk ligt de zegen voor de Kenieten verborgen!

Welnu, is er niet - juist als het over de Kenieten gaat - in het boek Richteren, Richteren 1:16 en Richteren 4:11 de herinnering aan Hobab, aan Mozes. Spreekt daar niet in, dat deze Kenieten, die in het land der belofte zijn, toch alleen de zegen des Heeren "in de verbondenheid aan het volk der belofte" zouden verwachten? Heber deed het niet. Hij verbond zich aan de vijanden van dit volk. Jaël mag het wel doen! Tegen haar eigen man in. Dat is Gods werk geweest.

Zo komt zij in dit gedeelte tot ons: de vrouw die het niet verdragen kon dat dit volk zo benauwd is, onteerd, geplunderd, vernederd. Zij moet eron-

der geleden hebben. Zij zag wat goeds in dat volk, dat zozeer verdrukt werd. De Heere had wat goeds over dat volk gesproken. Zo heeft zij de zaak Israël omhelsd! Zo heeft ze de vrede met de God van Israël hoger geacht dan de vrede met Jabin. Er is ons niet geopenbaard, in hoeverre Jaël dit voor eigen leven heeft beleefd. 't Gaat er maar om dat in haar de echte verbondenheid aan dit volk en de God van dat volk uitgekomen is. Hier komt het onderscheid uit tussen vloek en zegen. De vloek is over hen, die niet tot de hulp des Heeren gekomen zijn, zoals in Meroz, de zegen is over hen, die door genade aan de zijde van het volk de strijd leren strijden tegen de vijanden Gods. Die tegenstelling is volstrekt! Daar is geen tussenweg. Alleen door het machtig genadewerk van de God van Israël, Die zelfs hier een vreemde trekt, is er de keuze vóór het volk van God en de God van dat volk. Gelukkig die daar bij horen, ook vandaag in de strijd, die blijft. Zij worden gezegend vanuit het goede, dat die God over Zijn volk in Christus gesproken heeft.

D. Slagboom.

belijdenis bij hen die leiding geven zal altijd vruchtbaar zijn.

Samen

De kerk van de Reformatie belijdt dat de kinderen (en dus ook de jongeren) evengoed als de volwassenen tot de gemeente behoren. Allen zijn in Gods verbond begrepen. De beloften komen oud en jong toe. De doop is daarvan het teken en zegel.

De jeugdvereniging en jeugdclub staat dan ook binnen het geheel van de gemeente. Zij vormen daarvan een wezenlijk onderdeel. De vereniging of club staat niet op zichzelf maar mag zich verbonden weten met de andere verenigingen, met de individuele gemeenteleden (oud en jong). De kerkenraad heeft hierin een bijzondere verantwoordelijkheid. De ambten vertegenwoordigen Christus binnen de gemeente. Dat betekent dat het op de weg van de kerkenraad ligt om vanuit Hem aan de onderlinge verbondenheid binnen de gemeente gestalte te geven. De kerkorde geeft aan dat hij 'ambtelijk opzicht over de verenigingen in de gemeente' heeft (art. 37). Opzicht is identiek aan leiding, toezicht. En waarom zouden we dat niet in positieve zin opvatten? Dan betekent het dat de vereniging het besef heeft dat de kerkenraad meeleeft en interesse toont met het wel en wee van de vereniging of de club.

Jeugdzondag

De jeugdzondag kan hierin een goede functie vervullen. Bijvoorbeeld om de verbondenheid van kerkenraad en gemeente met de jeugd opnieuw te tonen. Of om nieuwe impulsen aan het nieuwe jeugdwerkseizoen te geven. De preek mag dit keer bijzonder gericht zijn op de jeugd van de gemeente. De Bijbel is vol van onderwijst met betrekking tot de problematiek waar onze jongeren mee te maken hebben. En waarom deze preek op de zondagavond niet te bespreken? Dat is ook goed voor het onderling contact. Het gesprek rond de geopende Bijbel biedt ongedachte kansen.

Niet dat alles staat of valt bij deze jeugdzondag. Maar het is elk jaar weer een startpunt. Wanneer op de jeugdzondag speciale zorg besteed wordt aan de jeugd is het in ieder geval duidelijk dat de kerkenraad in haar beleid aandacht schenkt aan en oog heeft voor de zorg van de jeugd, ook na de jeugdzondag.

De jeugdzondag, het startpunt van het nieuwe verenigingsseizoen waarin de

Jeugdzondag

Het verenigingsleven komt weer tot leven! Met name de jeugdverenigingen en -clubs in de kerken zullen vanaf de aanstaande jeugdzondag weer met hun vergaderingen beginnen, in de periode van rust en vakantie heeft ook het verenigingsleven stilgelegen. Maar dat is nu bijna voorbij. De eerste voorbereidingen worden al getroffen om het nieuwe vergaderseizoen met frisse moed te beginnen.

Weer beginnen

De voorzitters en leiders zullen er misschien wel tegen opzien om de vereniging of club weer te leiden. Dat is best te begrijpen. Het is verantwoordelijk werk. Opnieuw hebben ze de hulp van de Heilige Geest dringend nodig. Immers, is het niet specifiek het werk van de Heilige Geest om vaardigheden en inspiratie te geven voor een taak als deze? De taak die door Gods voorzienigheid op hun schouders ligt. Wat is daarom vooral het gebed nodig. Gebed tot die God die beloofd heeft: 'Hij Die u (tot deze taak) roept, is getrouw, die het ook doen zal'.

Alleen dankzij Gods trouw komen voorzitters en leiders weer aan de slag! Tegenover onze ontrouw staat Zijn Goddelijke trouw, tegenover onze

onbekwaamheid staat Zijn volkomen kundigheid, tegenover onze geesteloosheid staat Zijn inspirerende kracht. Er is geen reden onze eigen capaciteiten te overschatten, maar we behoeven ook niet te wanhopen. God wil uit genade Zijn gaven schenken aan hen die dat nodig hebben.

Zelfstudie

Onderzoekt de Schriften.. die zijn het die van Mij getuigen (Joh. 5:39). Zelf wegwijst zijn in de Schrift is nodig om de ander wegwijst te maken om bij het licht van Gods Woord te wandelen. De leiding van Gods Geest hierin is echter onontbeerlijk. Namelijk dat Hij in al Zijn Waarheid leidt, (weg)wijst maakt tot zaligheid, ook om dienstbaar te kunnen zijn voor de verenigings- en clubleden.

Het zelfstandig bestuderen van de belijdenis en ook van de dogmatiek is voor leidinggevend van groot belang. Wat betreft de dogmatiek, studie van de Beknopte Gereformeerde Dogmatiek van onze hoogleraren dr. J. van Genderen en dr. W.H. Velema is zeer aan te bevelen. De stof leest beslist niet moeilijk maar schept veel duidelijkheid en laat verbanden in de Schrift zien. Kennis van Schrift en

Bijbel weer het middelpunt is bij alle activiteiten. De belangrijkste activiteit is het luisteren naar de Bijbel, naar wat de Heere tot ons spreekt betreffende het persoonlijke en maatschappelijke leven. Wat is het goed om samen met deze dingen bezig te zijn. Om de bijbelkennis te verbreden en te verdiepen. Ten diepste om de Heere te kennen, Hem te dienen en Zijn Naam te vrezen in het leven van elke dag.

Leven

Het verenigingsleven komt weer tot leven. Het is te wensen dat het nieuwe leven, het leven, er mag zijn of komen bij de jongeren van de gemeente, door middel van het bezig zijn met Gods Woord op de vereniging. Geen leven in de zin van lawaai, maar leven zoals Jezus het zei: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Die in Mij gelooft heeft het eeuwige leven' (Joh. 6:47).

Is dat niet het belangrijkste wat er bestaat? Echt leven is het leven uit de Heere, door het ware geloof. Dat geeft pas perspectief. Dat geeft uitzicht in

het leven. Het leven uit het geloof houdt in: met de verloren zoon inkeren tot jezelf en de toevlucht tot God nemen, telkens weer. Dat betekent tevens het leven in Zijn dienst te besteden. Op alle terreinen van het leven. In dit alles hebben we dan wel een driedovoudige tegenwerking: onze eigen onwil, de ijzeren wil van de wereld om ons in te palmen, en de duivel die ons onophoudelijk zoekt te verleiden tot zonde. Echter de Drieënige God is de Almachtige, Die om Christus wil ook de zorg voor jongeren op Zich wil nemen.

Want: *Uw is 't koninkrijk, o Heer',
Uw is de kracht, Uw is al d' eer.
U, die ons helpen wilt en kunt,
Die, in Uw Zoon, verhoring
gunt,
Die door Uw Geest ons troost
en leidt,
U zij de lof in eeuwigheid.*

Namens Deputaten voor het Contact met de Kerkjeugd

Th. Heystek.

Ds. F. Bakker 1919-1965 (5)

Juli 1959 kwam Ds. Bakker in Driebergen. In mei van het volgende jaar kwam er op de kerkeraadsvergadering een voorstel van diaken C.P. Habermehl om een nieuwe kerk te bouwen aan de Traaij; een kerkgebouw van 600 zitplaatsen met een grote vergaderruimte en een pastorie erbij. Het bestaande kerkgebouw zou dan verkocht worden. De broeders zagen er de noodzaak wel van in. In de weken na deze kerkeraadsvergadering maakte Ds. Bakker er veel werk van. Wat kost een nieuw kerkgebouw? Hij dacht aan een kerk van 500 zitplaatsen.

Bouwplannen

Op de 6e juli 1960 werd een ledenvergadering gehouden met de manslidmaten. De predikant, dominee Bakker lichtte de zaak van alle kanten toe en zei het zelf moeilijk gehad te hebben, om te komen tot een nieuw te bouwen kerk. Vandaar de zucht: "Heer", ai, maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend." Hij hoopte dat dit de gemeente veel op de knieën mocht brengen, tot welzijn van de band onderling, en tot opbouw van de gemeente.

In oktober van hetzelfde jaar kwam men tot een plan voor een kerkgebouw met 456 zitplaatsen. De prijs

viel tegen. Bovendien waren de broeders er lang niet zeker van of burgemeester en wethouders toestemming zouden geven voor kerkbouw aan de Traaij. Daar moesten immers winkels komen. Er werd een soort enquête in de gemeente gehouden. Uit de binnengekomen formulieren bleek dat een derde van de leden de schouders er niet onder wilde zetten - jammer.

Was verbouw van het oude kerkgebouw niet veel goedkoper? Begin januari 1961 werd er opnieuw een ledenvergadering belegd. De zaken werden er grondig besproken. Een van de ouderlingen zei: "Dit gebouwtje (het oude kerkgebouw) is me lief, als ik terug denk hoe de Heere hier aan mijn ziel heeft willen werken, maar voor verbouwen geef ik mijn stem niet. Ik zou mezelf schamen voor het nageslacht. Je krijgt een hoekig ding, waar je naar van wordt. Je moet veel te veel slopen, en de kosten zullen geen halve ton zijn, maar meer dan een ton." Ds. Bakker zei: "Ik heb me iets terug gehouden, want ik heb gezocht liefde voor dit doel, want als de liefde er is, heb je meer aan een cent dan aan een dubbeltje zonder die liefde. Broeders nu zijn we aan het eind - als er nu gebouwd wordt, hebben we dan de liefde van de gemeente?"

De kerkbouw aan de Traaij ging ten

slotte niet door. Men kreeg geen toestemming van de burgerlijke gemeente. Vervolgens probeerden de broeders ergens anders grond te kopen, maar ook dit lukte niet. Wel werd er veel oud papier en lompen opgehaald voor de kerkbouw. Dit bracht heel wat op. Jaarlijks werd een verkoopdag gehouden. Voorts was er de "Jeugdservice". De jonge mensen verkochten foto's en ze waren graag bereid allerlei karweitjes op te knappen. Zo steunden ze de bouw van de nieuwe kerk.

In augustus 1962 werd op een ledenvergadering besloten om het oude kerkgebouw te slopen en op dezelfde plaats een nieuwe kerk te zetten. Medio november 1963 werd het oude kerkgebouw ontruimd. De kerkdiensten werden nu gehouden in de Gereformeerde kerk aan de Engweg; om elf uur en 's avonds om zeven uur.

Ziekte

In de zomer van 1963 kreeg Ds. Bakker met een zeer ernstige ziekte te maken. In augustus moest hij een operatie ondergaan in het St. Antonius-ziekenhuis te Utrecht. Hij mocht door de operatie heenkomen en na enkele weken het ziekenhuis verlaten. Met zijn vrouw ging hij naar Zeeland om op te sterken. In het kerkblaadje schreef hij: "Wat is er veel gebeurd sinds we met vakantie gingen. Ik dacht na veertien dagen rust weer met vernieuwde krachten tot u terug te keren, maar de weg Gods was anders. Het moest tenslotte een zware operatie worden in de hoop dat de oorzaak dan zou zijn weggenomen en dat is volgens de doktoren nog meegevallen, zodat er toch weer hoop is, dat ik mijn werk onder u zal mogen hervatten na enige maanden rust hier in Terneuzen. Wat is de Heere ook daarin goed, want ik had niet durven verwachten, dat er weer uitzicht zou zijn om onder u weer te mogen arbeiden. U zult begrijpen, hoe toen de gedachten, ook van mijn vrouw, vermenigvuldigd werden. De benauwdheden en de bestrijdingen waren vele. Dan kan een domineeschap niet helpen, noch een bekering, noch de bevindingen van het verleden. Maar de Heere kwam over en deed me zo veel vastheid in Hem en in Zijn Woord vinden, dat ik het u niet zeggen kan welk een rijkdom, dat er in God ligt, als die hemelse kracht in de ziel neerdaalt. Dan kan de duisternis er niet meer bij en wat is er dan een vastheid in God. De zondag voordat ik naar het ziekenhuis zou gaan, hebt u in de kerk gezongen: "Ik roem in God, ik prijs 't

onfeilbaar Woord. Ik heb het zelf uit Zijne mond gehoord. Wat sterv'ling zou mij schenden?" Dat werd voor mij toen de volle waarheid. In die kracht en met meerdere vertroosting des hemels mocht ik naar het ziekenhuis gaan. Tot vlak voor de operatie heeft de Heere mij vastgehouden. Toen was daar de dierbare Borg in Wiens armen ik mezelf mocht neerleggen als een arme en naakte zondaar op de zalige uitnodiging: "Wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen."

Te mogen weten, dat er een voorbiddende Hogepriester waakt, wanneer de narcose het besef wegneemt. Dan kan de zonde geen kwaad meer doen en de dood ook niet. Daarom moet ik er van getuigen dat de Heere in Christus zo onuitsprekelijk goed voor mij geweest is en dat er zo'n volheid in Hem ligt, opdat de Heere in deze weg verheerlijkt worde en opdat u ook zult weten dat er genade is voor een arme zondaar.

Uit dezelfde hand des Heeren heb ik ook uw meeleven mogen ontvangen. Als de geraakte, die door zijn vrienden tot Christus gedragen werd, zo heb ik mezelf gedragen gevoeld door uw gebeden en door vele anderen buiten de gemeente. Ook dat heeft mij weer opnieuw aan u verbonden en voor hoe lange tijd, dat weten we niet, maar ik verlang weer om bij u te zijn. We hadden eerst gedacht om in Driebergen deze rustperiode voor een groot deel te houden, maar de doktoren hebben gezegd, dat ik niet in de gemeente mocht blijven. We zijn hier bij de pleegouders van mijn vrouw. Heel rustig. En dat doet goed, want ik gevoel me wel sterker worden, doch het gaat langzaam."

Dominee Bakker kreeg een rustperiode van drie maanden voorgeschreven. Deze tijd heeft hij dus in Zeeland doorgebracht. Ondertussen kreeg de kerk te Driebergen veel steun van Ds. M. Baan te Zeist. Hij gaf catechisatie en hij preekte bijna iedere zondagavond in Driebergen; om zeven uur.

Sparende liefde

In "Ons Gemeentebled" van 22 november werd een brief van Ds. Bakker geplaatst. Hij schreef: "Half december hopen we weer in Driebergen te komen, in de hoop, dat we dan onze arbeid weer mogen hervatten, zij het dan ook gedeeltelijk, alles D.V. Want ons uitzicht is zo kort, dit hebben we ook moeten leren in al wat er gebeurd is. En dat geldt ook voor u allen. Onze reis is maar kort, als

we dan maar niet onbekeerd moeten sterven. Met hartelijke groeten en in 't bijzonder aan zieken en beproefden."

Oudejaarsavond preekte hij weer. In het nieuwe jaar (1964) schreef hij in het kerkbladje: "Zo mogen we ons dan weer tot u richten, gemeente, van de pastorie uit. Ook dat is een gave Gods, die boven verwachting geschonken wordt. Mijn vrouw en ik moeten er nog dagelijks over spreken, dat de Heere ook daarin zo genadig over ons is. Het tijdelijke leven is niet het voornaamste. Dat hebben we door genade ook mogen beleven en dat hebben we op oudejaarsavond uit Gods Woord mogen prediken. Maar het is toch ook Gods sparende liefde, dat we weer bij elkaar zijn... Er zijn ook veel zieken. Ik heb ze nog niet allen kunnen bezoeken. Want u zult begrijpen, dat ik nog maar op halve kracht mijn werk kan doen, zodat ik me moet beperken tot de meest noodzakelijke dingen. Maar een hartelijke groet aan al de zieken en ik hoop u spoedig toch te bezoeken. De catechisaties hoop ik weer te hervatten."

Inderdaad kon Ds. Bakker weer catechisatie geven. Tevens hield hij belijdeniscatechisatie. Maar bij tijden had hij een heel pijnlijk been. Dan zei hij zo onder de catechisatie-les: "Jongens, wie Hem need'rig valt te voet, zal van Hem Zijn wegen leren." De jonge mensen gingen erover nadenken.

Eerste steenlegging

14 Maart 1964 mocht Ds. Bakker de eerste steenlegging van de nieuwe kerk verrichten. Als tekst voor een korte meditatie koos hij 1 Petr. 2:5a: "Zo wordt gij ook zelve, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis." Hij wees op de noodzakelijkheid van de bekering, om als levende stenen te kunnen worden ingevoegd in het bouwwerk van de grote Bouwmeester. Om levende stenen te worden, zal er weleens veel gebeiteld en hard geslagen moeten worden. Maar dan zal ook, door genade, gezongen kunnen worden:

Ik weet, hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen.

Het nieuwe kerkgebouw heeft Ds. Bakker zelf nooit betreden. In juni lezen we onder het kopje "Uit de Pastorie": "Wat is het gelukkig, dat ik ook de laatste weken weer elke zondag heb mogen preken. De pijn aan het been is ook minder geworden. Dinsdag ben ik weer voor onderzoek naar

het ziekenhuis geweest. De uitslag van het bloed kan ik u nu nog niet mededelen. De Heere doe het nog weer meevallen en Hij geve de blijvende genade om Hem te mogen volgen, want we hebben dagelijkse genade nodig om achter Hem te komen..... Wat zou het groot zijn als ik na de vakantie weer eens wat meer bezoeken kon afleggen. Maar de Heere bezoeke u bovenal met Zijn recht en genade."

Strijd

Eind juli schreef Ds. Bakker: "Ook zelf moest ik weer voor controle naar het ziekenhuis. Het was ook wel nodig, want de pijn in het been werd steeds erger. Dat gaat ook veel ten koste van de nachtrust. De doktoren hebben nu besloten om tot bestraling over te gaan. Daarvoor moet ik nu elke dag naar het ziekenhuis. U zult begrijpen, dat de gedachten vermenigvuldigen. Maar we mogen geloven, dat onze tijden in de handen Gods zijn. Wat is het gelukkig om te beleven, dat de Heere meer is dan dit alles. Geliefde gemeente, rust toch niet voordat ge een toevlucht in de Heere gevonden hebt, want er is niets ergers dan alleen te moeten leven en sterven. De Heere geve nog gebed voor elkan- der. En dat het alles mag strekken tot verheerlijking Gods. In deze weg kunnen de middelen nog gezegend worden. Zo de Heere wil, hoop ik aanstaande zondag toch weer een keer te preken."

Ds. Bakker bleek "ongeneeslijk" ziek. Hij heeft het er eerst heel moeilijk mee gehad, dat hij sterven moest. Dat heeft veel strijd gekost. Ze waren daar die nieuwe kerk aan 't bouwen. En hij lag daar - ongeneeslijk ziek. Dat moet je je maar eens indenken.

Tijdens zijn ziekte heeft hij steeds meer vastheid gevonden in Christus. En hij is het eens geworden met de weg die de Heere ging. Dan regeren wij niet meer. Maar dan regeert de Heere! Ja, dan is het goed, welke weg Hij ook gaat.

Zo werd het een heel gezegend ziekbed. De vrede kwam je tegemoet. Alle predikanten van Driebergen kwamen bij hem; hervormden en gereformeerden. En voor allen had hij een woord. Hij heeft moeten ervaren dat de aardse banden werden losgemaakt. Maar hij mocht weten van banden die over dood en graf heen reikten. Daar kon hij met veel vrijmoedigheid van spreken.

H. van der Ham.

Matthew Henry (slot)

Het tweede thema dat we uit de werken van Henry naar voren willen halen is het zelfonderzoek. Uiteraard hangt dit onderwerp samen met het vorige. Het zelfonderzoek heeft een plaats in de verborgen omgang met de Heere. Wie de omgang met de Heere kent, leert zijn hart en leven kennen door het Woord van God. Wanneer wij met de Heere en Zijn Woord geconfronteerd worden door de Heilige Geest, gaan we ook ons eigen hart leren kennen. Matthew Henry heeft telkens zijn gemeente opgewekt om zichzelf te onderzoeken voor Gods aangezicht. Wij moeten onszelf beoordelen naar de norm van God. Wij moeten naar onszelf kijken door de bril van Gods Woord. Anders krijgen we niet het juiste zicht op onszelf. Het zelfonderzoek aan de hand van Gods Woord is nodig omdat wij van nature blind zijn voor wie wij in werkelijkheid zijn. God ziet ons als zondaren, maar zo zien wij onszelf niet. God beoordeelt ons als mensen die schuldig staan, maar zo voelen wij het helemaal niet. Wij hebben niet het juiste zicht op onszelf, omdat we God niet kennen.

De Heilige Geest gebruikt het Woord van God om onszelf te leren kennen. De Heilige Geest opent door het Woord van God onze ogen voor de situatie waarin wij ons van nature bevinden. De Heilige Geest gebruikt het Woord zo dat we ons leven onder de norm van Gods Woord neerleggen en wij door dat Woord aangeklaagd en beschuldigd worden.

De bedoeling van het zelfonderzoek is geenszins om altijd maar weer in onszelf te blijven graven. Het zelfonderzoek dient een doel: de verheerlijking van Christus in ons leven. Wanneer wij onszelf onderzoeken in het licht van Gods Woord, krijgen we het juiste zicht op ons eigen leven. We gaan onszelf kennen als zondaren. In het Woord spreekt immers de heilige God die met de zonde geen gemeenschap kan hebben. In het Woord wordt Christus verkondigd, die aan het vloekhout van het kruis de straf op de zonde gedragen heeft. Het hele Woord van God veroordeelt mijn leven, opdat ik de toevlucht zou nemen tot de enige Borg en Zaligmaker Jezus Christus. Het zelfonderzoek is een middel om ons voor het eerst en opnieuw te leren steunen op de gerechtigheid van de Heere Jezus

Christus alleen.

Wij hebben onszelf elke dag weer te onderzoeken ook als we de Heere hebben mogen leren kennen. Zelfonderzoek aan de hand van het Woord van God bewaart ons voor hoogmoed en verootmoedigt ons door de Heilige Geest en doet schuilen bij Christus alleen.

De manier waarop Matthew Henry dit zelfonderzoek verrichtte, was een gesprek met zichzelf. Hij stelde vragen aan zichzelf en bad of de Heilige Geest hem zou leiden om de zonde en de ongerechtigheid in zijn leven op te merken. Een paar van de belangrijke vragen die Henry zichzelf stelde, waren: "Zijn de zonden aan mijn ziel bitter, is mijn hart daarover verbroken en is mijn berouw oprecht? Heeft het zien op de verbrijzelde Zaligmaker Christus mijn hart verbrijzeld? Kleef ik de Heere Jezus ernstig aan, neem ik Hem aan voor de mijne met verloochening van mijzelf en mijn eigengerechtigheid? Heb ik Christus, zoals Hij zich in het Evangelie openbaart, omhelsd, opdat Hij mijn Wegwijzer zou zijn om mij te leiden en om als mijn Zaligmaker mij te verlossen?"

De bedoeling van deze vragen is om opnieuw als een zondaar alleen op de Heere Jezus Christus te vertrouwen. Vele keren lezen we van Matthew Henry dat het zijn grootste droefheid is dat hij de Heere zo weinig gediend heeft. Dat is dan geen koude en kille constatering, maar een levende klacht die doet bidden om de krachtige doorwerking van de Heilige Geest om meer uit Christus te mogen leven. Hij verlangt elke dag weer opnieuw om in het reinigende en heiligende bloed van de Heere Jezus Christus gewassen te worden. Het zelfonderzoek wekt door de Heilige Geest een dieper en sterker verlangen naar het bloed van Christus. Wanneer hij op een oudejaarsdag het jaar overziet schrijft hij: "Weinig ben ik opgewassen in de genade en in de kennis van de Heere Jezus, hoewel ik veel barmhartigheid van God ontvangen heb. Het is alleen het bloed van Christus dat alles tussen mij en mijn God moet vereffenen. Dat is het rustpunt van mijn kostbare ziel. Ik klaag niet over de Heere, maar over mijzelf en over mijn ellendig hart. En wat mijn klachten nog doet toenemen is het feit dat ik al zo vaak over mijn zonden geklaagd heb en nog niet verbeterd ben. Mijn toevlucht is tot het

bloed van de Heere Jezus Christus dat van alle zonden reinigt en tot het nieuwe verbond, waarin mijn behoud ligt." Het zelfonderzoek heeft een plaats in het geloofsleven. Uit het leven Matthew Henry kunnen we leren dat het zelfonderzoek niet beperkt dient te blijven tot de voorbereidingsweek die aan de bediening van het Heilig Avondmaal vooraf gaat. Dit zelfonderzoek aan de hand van het Woord van God, dient niet om zondaren bij Christus vandaag te houden, maar juist om zondaren met hun zonde tot Christus te doen vluchten. Zelfonderzoek brengt onze zonde aan het licht opdat we door de Heilige Geest afleren op onszelf te vertrouwen en alleen Jezus' gerechtigheid aangrijpen als de enige grond van onze zaligheid. Onderzoeken wij onszelf in het licht van het Woord van God? Misschien is juist dit onderwerp iets wat ons tegen staat.

U of jij denkt wellicht dat het een onderwerp is voor mensen die altijd maar blijven zien op hun eigen zonde en niet verder komen. Henry leert ons vanuit de Bijbel dat het een geestelijke bezigheid is van een echte christen. "Onderzoekt uzelf of gij in het geloof zijt, beproeft uzelf. Of kent gij uzelf niet dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt?" (2 Korinthe 13:5). Henry geeft een bijbelse invulling van het zelfonderzoek, waarbij het middelpunt Christus is. Het zelfonderzoek is een instrument in de hand van de Heilige Geest om zondaren grondig te ontdekken aan hun zondige aard. Wanneer de Heilige Geest dat doet en dat telkens opnieuw doet, blijft er maar één fundament over, waarop mijn zaligheid rust: Christus alleen. Het zelfonderzoek houdt Gods kind bij het hart van het Evangelie dat het God is die goddelozen rechtvaardigt om niet om de verdienste van Christus alleen.

Schuif het zelfonderzoek niet van u af. Leg uw leven neer naast het Woord van God. Bidt om de Heilige Geest, die Christus wil verheerlijken in onze harten. Zo leren wij door de Heilige Geest af te zien van al onze werken en onze eigen gerechtigheid en leren we op te zien tot het volkomen werk van Christus.

Tenslotte willen we nog even onze aandacht richten op Matthew Henry als predikant. Zijn werken die hij ons heeft nagelaten, geven precies weer wat hij met zijn prediking en geschriften beoogde. Zoals hij zelf ergens

opmerkt is het zijn liefste werk om Christus te prediken. Hij is pas goed op dreef als hij de gelegenheid heeft om Christus te verkondigen en Dien gekruisigd. Matthew Henry leeft van de liefde van Christus. Die liefde van Christus dringt hem ertoe om anderen te wijzen op de Zaligmaker. Hij wil niets liever dan anderen leiden tot de Zaligmaker. Hij is bewogen met zondaren, die Christus nog niet kennen. Ook in dit opzicht kunnen ambtsdragers veel van Matthew Henry leren. Voortdurend bidt Henry of Hij een instrument mag zijn om zielen voor Christus te winnen en hen op te bouwen in het allerheiligst geloof. Een dienstknecht van God kan niet vruchtbaar werken zonder het gebed om de Heilige Geest die ons verstand verlicht. Laten alle ambtsdragers dit ter harte mogen nemen. Wij zijn diep afhankelijk van de Heere en van Zijn werk. Wij kunnen door onze preken en door onze huisbezoeken geen mensen tot bekeering brengen. Hoe meer wij dat beleven, des te meer worden wij afhankelijk van de Heilige Geest. Wordt zo al ons ambtelijk werk gedragen door het gebed? Zijn we werkelijk afhankelijk in ons werk? Zonder gebed zal ons werk niet vruchtbaar zijn. In Matthew Henry zien we het werk van de Heere, die Zijn dienaren roept en bekwaamt. Tot dat werk van de Heere behoort ook het gebedsleven in het leven van Zijn dienaren. Een

dienstknecht van de Heere moet dagelijks bidden om een instrument te mogen zijn "om de versteende harten week te mogen maken, verstorven harten te doen herleven, hoogmoedigen nederig van hart te leren zijn en bedroefden te vertroosten."

Bidden we zo voordat we de preekstoel opgaan, zieken bezoeken, op huisbezoek gaan, catechisaties geven? Hoe meer we onze afhankelijkheid van de Heilige Geest belijden en beleven, hoe meer we een geschikt middel in de handen van de Heere zijn.

In enkele artikelen hebben we een paar dingen naar voren gebracht van Matthew Henry. Laat het een aansporing zijn om zijn werken te lezen en te overdenken. Ze zijn vandaag nog de moeite waard. Dankbaar mogen we zijn voor wat de Heere in hem aan Zijn kerk gegeven heeft tot op de dag van vandaag. Zijn geschriften hebben geen ander doel dan dat wij de Heilige Schrift zelf lezen en zullen verstaan. Matthew Henry is een getuige van de kracht van het Woord van God. Als uitlegger van de Schriften wekt hij ons op het Woord van God te onderzoeken en daar alle kracht en inspanningen voor te geven. "Al de Schrift is van God ingegeven, en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is." 1 Timotheus 3:16.

Ds. H. Polinder.

De betrouwbaarheid van de Bijbel

Verhalen over Abraham en ijzeren strijdwagens

In het nummer van juni 1996 van het tijdschrift Bijbel, Geschiedenis en Archeologie wordt aandacht besteed aan de vermelding van de ijzeren strijdwagens waarover de Kanaänieten beschikten. In Jozua 6:24 wordt vermeld dat de Israëlieten ijzeren voorwerpen buit maakten in Jericho. Omdat het gebruikelijk is de IJzertijd pas na 1200 v. C. te dateren, geruime tijd voor de Intocht van de Israëlieten, hebben vele geleerden de vermelding in de Bijbel dat de Kanaänieten al tijdens Jozua ijzeren strijdwagens bezaten en dat er ijzeren voorwerpen in Jericho aangetroffen werden, beschouwd als een bewijs van de onbetrouwbaarheid van de verhalen in het boek van Jozua. Opgegraven metalen wapens blijken zelfs nog in de eeuw na 1200 v. C. slechts voor een paar procent te bestaan uit ijzer en voor de rest

gemaakt te zijn van brons. Er bestaan echter Mesopotamische en Egyptische teksten waarin vermeld wordt dat tijdens Laat Brons ijzeren produkten verspreid waren over het gehele Nabije Oosten. De Hethieten produceerden al ca. 1350 v. C. veel ijzer. De ijzeren voorwerpen en wapen hebben via de eeuwenoude handelsroutes de kustvlakte van Kanaän bereikt.

Ook wordt aandacht besteed aan de tijd van Abraham. Aangetoond wordt dat de verhalen in de Bijbel goed passen bij de historische situatie in de negentiende eeuw v. C. Een tekst wordt geciteerd die op frappante wijze past bij het verhaal van de strijd van Abraham tegen de drie koningen (Genesis 14).

In het nummer van september 1996 komt de tekst van een Egyptische gedenksteen (de Merenprah-stèle) aan

de orde, waaruit blijkt dat het volk Israël al geruime tijd voor 1200 v. C. in Kanaän gevestigd was.

Verder wordt veel aandacht geschonken aan recente opgravingen in Jeruzalem die een beter beeld geven van de interessante geschiedenis van de stad. Ook wordt de tekst van de in resp. 1993 en 1994 gevonden delen van een in Tel Dan gevonden gedenksteen behandeld. In de inscriptie op de steen maakt de Aramese koning Ben-Hadad melding van de slag bij Ramoth en de dood van Achab.

Het tijdschrift BIJBEL, GESCHIEDENIS EN ARCHEOLOGIE houdt zich bezig met bijbelse archeologie en de historische achtergrond van de Bijbel. In BGA wordt uitgegaan van de betrouwbaarheid van de Bijbel, ook wat betreft de historische gegevens. Regelmatig wordt in BGA geschreven over recente archeologische vondsten die deze betrouwbaarheid bevestigen en waarmee bijbelkritische visies weerlegd kunnen. Deze vondsten blijven over het algemeen onbekend voor een breder publiek.

De nummers van juni en september 1996 zijn te bestellen door f 3,- per ex. over te maken op girorek. 1.374.415 van Bijbel, Geschiedenis en Archeologie te Amersfoort o.v.v. het gewenste nummer.

Nadere informatie over lezingen, met dia's, die door redactieleden van BGA gehouden kunnen worden op gemeentelijke-avonden, over Opgravingen en de betrouwbaarheid van de Bijbel: postbus 386, 3800 AJ Amersfoort of telefonisch: 0342-414479.

Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

Op 20 september 1996 D.V. hoopt de weleerwaarde heer Ds. H.H. Klomp van Nunspeet een onderwerp te behandelen in een samenkomst van de donateurs met belangstellenden.

Onderwerp: "Waaruit kent gij u ellende?"

Plaats: Chr. Geref. Kerk te Damwoude. Aanvang: 19.45 uur.

Vormingscursus 1996-1997

De cursus start D.V. 14 september 1996 in Apeldoorn, Drachten en Rotterdam. De data voor Goes zijn nog niet bekend.

U kunt zich nog opgeven tot **31 augustus a.s.**

De onderwerpen zijn: Ons geloof; De mens - beeld van God; Bijbelse toekomstverwachting en modern vooruitgangsgeloof; Het stempel van de Statenbijbel; De brief van Jacobus; Evangelie en Moslims.

Inlichtingen en opgave bij mevr A. Niewold-Vrieling, Parallelweg 53, 9756 CC Glimmen. Tel. 050-4062848.

*De Commissie Vormingswerk
Chr. Geref. Kerken*

Grote nood in Colombia

Evangelist Van Dooijeweert van de stichting "In de Rechte Straat" deelt ons mee dat er steeds meer berichten bij de stichting binnenkomen over zorgen en verdrukking van de Christelijke gemeenten in Colombia. Er heerst een ware terreur onder de hele bevolking maar vaak is het vooral op de Christenen gericht. Verschillende voorangers zijn vermoord of mishandeld. Enkelen zijn door bomaanslagen vlak bij hun woning vermoord.

Kerken zijn gesloten omdat hun voorangers vermoord of gevlucht zijn. Op andere plaatsen zijn zelfs kerken gesloten en houden Christenen in het geheim hun samenkomsten.

Van sommige gemeenten zijn alle leden verjaagd uit hun bezittingen. Eind vorig jaar werden zelfs ruim 50 Christenen tegelijk vermoord.

Van de ruim 850 in Colombia wonende abonnees van het Spaanse blad "En la Calle Recta", dat "In de Rechte Straat" wereldwijd gratis verspreidt, heeft de stichting nog geen berichten van overlijden of kerksluitingen ontvangen. Wel leven velen van hen in heel moeilijke omstandigheden.

De directeur van de stichting, Evangelist J.W.N. van Dooijeweert, roept iedereen op om voor dit land te bidden. De nood is zeer hoog. Hulp is bijna onmogelijk. De stichting zal haar best doen om de hoeveelheid lectuur die naar dit land gaat op te voeren. Juist deze week is er weer een zending van "En la Calle Recta" verzonden. Voor-

al onder deze omstandigheden is iedereen zo heel dankbaar voor een teken van leven uit de vrije wereld. Mocht u op de één of andere wijze uw hulp aan willen bieden dan kunt u kontakt opnemen met de stichting in Velp. Tel. 026-3634959. Bij voorbaat dank.

Aktie ten gunste van ter dood veroordeelde christen

De VCVM-NEDERLAND, de Vereniging van Christenen tegen Vervolging en Marteling, is een actie begonnen ten gunste van een Koeweitse christen die vanwege zijn geloof ter dood veroordeeld is. Op 29 mei 1996 moest de Koeweitse zakenman Robert Qambar Hoessein, die in december 1995 zijn bekering tot het christelijk geloof bekend maakte, voor de religieuze rechtbank van Koeweit verschijnen. De rechter constateerde dat Robert Qambar afgefallen was van de islam en daardoor zijn burgerrechten had verspeeld. In de tekst van het vonnis, dat op 9 juni 1996 gepubliceerd werd, staat o.a.: "Wie geboren is uit twee moslim-ouders en van geloof verandert, moet gedood worden".

Het voogdijchap over zijn twee kinderen werd Robert Qambar ontnomen. De 44-jarige Ali Qambar Hoessein, zoals hij voor zijn bekering heette, is de eerste Koeweitse ex-moslim die openlijk voor zijn bekering tot het christelijk geloof is uitgekomen. Direkt erna liet zijn vrouw zich van hem scheiden en werd hij ontferd en raakte hij al zijn bezittingen kwijt, zodat hij volkomen berooid is. Na de rechtszitting dook Robert Qambar uit voorzorg onder, uit vrees dat men hem zou doden.

De zaak van Robert Qambar heeft veel aandacht gekregen in de media in het Midden-Oosten. Men beschouwt het als een proefproces met vergaande gevolgen voor de situatie van bekeerde moslims in dat gebied. Robert Qambar is in hoger beroep gegaan. Op 15 september 1996 wordt zijn zaak in hoger beroep behandeld.

De VCVM is een handtekeningenactie gestart waarbij aan de Koeweitse regering wordt gevraagd een publieke verklaring af te leggen dat iedere burger van Koeweit het grondwettelijk recht heeft om het geloof van zijn of haar keuze te praktiseren. Verder wordt gevraagd om Robert Qambar tegen

aanslagen op zijn leven te beschermen.

De VCVM acht het van groot belang dat vele christenen hun stem laten horen ten gunste van Robert Qambar. Het bestuur van de VCVM roept ieder op handtekeningen te verzamelen onder het verzoek aan de Koeweitse autoriteiten. Verder kan men zelf een brief naar de Koeweitse autoriteiten sturen.

Een handtekeningenlijst en een voorbeeldbrief, met adressen, kunnen aangevraagd worden bij de VCVM-NEDERLAND, Postbus 451, 3800 AL AMERSFOORT of telefonisch via: 038-4225041 of 0182-582608.

Boekbesprekingen

Dr. C.A. Tukker, **Water putten deel 1**, Uitgeverij Kok Voorhoeve, Kampen, 66 blz., f 16,90.

Het boekje bevat kerkhistorische teksten verzameld, vertaald en ingeleid door Dr. C.A. Tukker. Dit boekje probeert er oog voor te geven dat kerkgeschiedenis meer is dan namen, feiten en jaartallen. De auteur wil de bronnen laten spreken, de mensen waarover het gaat doen horen. Een keuze is gemaakt uit de Vroege Kerk en de Middeleeuwen. Zowel aan de westerse als aan de oosterse kerk wordt aandacht gegeven. Elke tekst in dit boekje is voorzien van een inleiding, waarin staat wie de schrijver is, wanneer hij leefde, en ook waar deze tekst in complete vorm is te vinden. Als eerste kennismaking zijn de opgenomen gedeelten bruikbaar. Moge het boekje de belangstelling voor de kerkgeschiedenis doen toenemen. Rijke lessen liggen daar immers in opgesloten. De behandelde personen zijn: Justinus, Irenaeus, Athanasius, Augustinus, Benedictus van Nursia, Vincentius van Lerinum, Gregorius de Grote, Bernard van Clairvaux, Anselmus van Canterbury, Franciscus van Assisi, Thomas van Aquino, Jan van Ruusbroec, Geert Grote, Thomas à Kempis en Desiderius Erasmus.

Herman Veenhof, **Srebenica, oorlogs-dagboek van Piet Hein Both**, 107 blz., met achterin enkele foto's, f 19,75, Uitgeverij de Vuurbaak, Barneveld.

De auteur die Oosteuropese Geschiedenis studeerde, werkt als redacteur buitenland bij het Nederlands Dagblad en stelde dit boek over Srebenica

samen op basis van dagboeken, brieven van en gesprekken met Piet Hein Both (Geref. Vrijgemaakt). Het boek biedt geen analyse van de oorlog in ex-Joegoslavië. Het is ook geen verslag van de belevenissen van de Nederlandse blauwhelmen in Bosnië. Het is een zeer persoonlijk getint boek, maar toch typerend voor de ervaringen van de Dutchbatters. Both behoorde bij

Dutchbat 3, maakte deel uit van de bevoorradingsgroep en verbleef van 7 januari tot 21 juli 1995 in Potocari, Srebrenica en Bratunac. In juli werd de enclave overrompeld door de Bosnische Serviërs. Op blz. 102 lezen we over de wegvoering van tienduizenden moslims en het vermoorden van veel weggevoerden. Het boek geeft een goede indruk van het werk

dat gedaan werd en de omstandigheden waaronder men verkeerde. Nog steeds is Srebrenica in het nieuws. Wie wat wil weten van de ervaringen aldaar kan in dit boek goed terecht.

Vorming en verdieping, red. Dr. J. van Genderen en ds. J.H. Velema, 153 blz., f 24,-, Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

In 1995 bestond de Commissie Vormingswerk binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken 25 jaar. In die jaren zijn vele onderwerpen behandeld op het gebied van bijbelkennis, geloofsleer, kerkgeschiedenis, ethische vragen en geestelijke stromingen. Het boek bevat zeven onderwerpen die behandeld zijn. Het lijden in het Oude Testament, Ds. K. Boersma. Invloedrijke theologen - vroeger en nu, Dr. J. van Genderen. Behandeld worden: Calvijn, Barth, Berkhof en Kuitert. Kerkrecht en gemeente-opbouw, Ds. W. van 't Spijker. Doop, kinderdoop, Geestesdoop, Drs. W. Steenbergen. Occultisme, Ds. J.H. Velema. Marnix en de Psalmen, Drs. Joh. Vuyk. Het boek heeft als titel "Vorming en verdieping" omdat de behandeling van verschillende onderwerpen vorming en verdieping van kennis en inzicht met zich meebrengt. Het boek biedt in kort bestek veel over de genoemde onderwerpen.

Zalig moet men noemen, Uitgave van de kerkeraad der Gereformeerde Gemeente te Alblasserdam, C. De Jongste (red.), 184 blz., f 29.50. De opbrengst van het boek is bestemd voor het bouwfonds "Kerk en Pastorie". De bundel bevat een negental predikaties van de hand van een negental predikanten: over de zaligsprekingen uit Matth. 5:3-12 en 11:2-6. Moge het gebodene strekken tot de verheerlijking Gods, de zaliging van zondaren, en de bemoediging van geestelijk armen (dat blijven ze in zichzelf): want hunner is het koninkrijk der hemelen. Het boek is verkrijgbaar bij dhr. A.H. Moree, Frans Halslaan 28, 2951 PE Alblasserdam, tel. 078-6912859 of bij dhr. R. Deelen, Jupiterstraat 5, 2957 HA Nieuw-Lekkerland, tel. 0184-683862.

stichting kuria

vanaf september 1992 onderhoudt stichting kuria een hospice in amsterdam waar christelijke gastvrijheid en verzorging aan mensen, die aan een ongeneeslijke ziekte lijden en zich op het sterven voorbereiden, wordt geboden. met een team van vrijwilligers en verpleegkundigen, aangevuld met maatschappelijke werk, geven wij vorm aan deze bijzondere zorg, waarbij de behandeling, verzorging en begeleiding zich richt op de behoeften en noden van de bewoner.

omdat de vraag naar de zorg die wij bieden steeds groter wordt, hopen wij van 6 naar 10 bedden uit te breiden en omdat een van onze verpleegkundigen elders gaat werken zijn wij op zoek naar

4 verpleegkundigen m/v

(80%)

wat wij van u vragen:

- * opleiding a- (en b-) verpleegkundige of hbo-v, liefst met interne, oncologie of wijk ervaring
- * affiniteit en ervaring met terminale en/of aids patiënten
- * dient zelfstandig te kunnen werken
- * in staat zijn een werkrelatie aan te gaan met vrijwilligers
- * leeftijd vanaf 25 jaar
- * belijdend lid zijn van een van de ondersteunende kerken.

wat wij u bieden:

- * een gemotiveerde werkkring
- * ondersteuning d.m.v. bijscholing, training en teamoverleg
- * salariëring volgens cao-ziekenhuiswezen.

voor meer informatie kunt u (tussen 9 en 17 uur) contact opnemen met jaap gootjes, hoofdverpleegkundige, tel. 020-6790797.

uw sollicitatie kunt u voor 7 september a.s. richten aan:
het bestuur van de stichting kuria
valeriusplein 6
1075 bg amsterdam.

De sollicitatie-gesprekken zijn gepland op D.V. 12 en 13 september a.s.

ondersteunende kerken:

ned. geref. kerken; chr. geref. kerken; ned. herv. kerken; ger. gem. in ned. en nrd. amerika; geref. kerken (vrijgem.)

VAST EN ZEKER

*Catechisatieboekjes over de
Gereformeerde geloofsleer
uitgaande van de Chr. Geref.
Predikantenstudiekring "Calvin",
bestemd voor de leeftijd
van 15 jaar.*

- Eenvoudige vraag- en antwoord methode
- Overzichtelijk van inhoud
- Elke les beginnend met een Bijbelstudie
- Aansluitend bij de Geref. Belijdenisgeschriften
- Aktuele toespitsing.

- Deel 1 (Belijdenis, Bijbel, God, Schepping, Verbond)
Deel 2 (Verlosser, Heilige Geest, Orde des Heils)
Deel 3 (Wet, Gebed, Kerk, Sacramenten, Kerkgeschiedenis)
Deel 4 (De Tien Geboden voor deze tijd)

Te bestellen à f 3,95 bij Ds. D. v.d. Zwaag, Margrietlaan 23, 6721 EK Bennekom.
Tel. 08389-14197.

Plaats uw

familieberichten

in

Bewaar het Pand

-
- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
 - Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
 - Ongeacht bij welk begrafenisfonds men (eventueel) is aangesloten
 - Dag en nacht bereikbaar
 - Geen crematies

Begrafenisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Telefoon 0577-401689

De Kruisbanier

St. Lambertusstraat 16, 2600 Antwerpen
Want Hij is onze Vrede. Efeze 2:14

VLAAMSE PROTESTANTEN getuigen in NEDERLAND met 100.000 kranten

volgeschreven door:

ds. H.J. Hegger, mevr. E. Schouten, mevr. M. Sintobin, ds. D.J. van Vuuren, Erik van Mulders, Toon Vanhuysse, J.K. Overbeeke.
In Vlaanderen worden 500.000 rondgebracht.

H E L P H E N
GIRONR. 202511 DEN HAAG NEDERLAND

Vraag 1 nummer aan. Het wordt u toegezonden uit Antwerpen.

CHRISTELIJKE HOGESCHOOL DE DRIESTAR
opleidingsinstituut voor onderwijsgeven op reformatische grondslag

Programma Studium Generale 1996 - 1997

Programma 1

Christelijk geloof in beeld, kunstenaars op zoek naar eigen identiteit

Door: drs. J. Veldman

Data: 13, 27 september en 11 oktober 1996

Programma 2

Over de Psalmen

Door: drs. W. Chr. Hovius

Data: 8, 22 november en 6 december 1996

Programma 3

Ethische problemen in de tijd van de Reformatoren

Door: prof.dr. W.H. Velema

Data: 17, 31 januari en 14 februari 1997

Programma 4

Luthers betekenis voor het geloofsleven vandaag

Door: prof.dr. A. de Reuver

Data: 14 maart, 4 en 18 april 1997

De colleges worden gehouden op vrijdagavonden, van 19.45 tot 22.00 uur. De kosten zijn **per** programma f 45.-

Belangstellenden kunnen een folder aanvragen en zich aanmelden bij de administratie van de Hogeschool:
Postbus 368, 2800 AJ Gouda, telefoon: 0182-574700

Gedenk de minste broeder

Albanië verkeert in een uiterst benarde positie. Het dal waaruit de Albanezen omhoog moeten klimmen is erg diep. De nood en de armoede in de gezinnen is onbeschrijflijk. Daarom heeft Albanië dringend behoefte aan hulp. Wij vragen uw steun voor het ontredder de Albanese volk: voor onze minste broeder.

Geïnteresseerd in ons werk?
Vraag dan ons gratis bulletin aan.
U kunt uw gift overmaken o.v.v. "Minste broeder"

STICHTING
KOM OVER EN HELP

POSTBUS 138 - 3860 AC NIJKERK - TEL. 033 - 246 33 08 - FAX 033 - 246 28 07

HULP AAN KERKEN
EN CHRISTENEN IN
OOST-EUROPA.

ONS WERK WORDT
AANBEVOLEN
DOOR EEN COMITÉ
DAT BESTAAT
PREDIKANTEN UIT
DE GEREFORMEER-
DE GEZINDE.

POSTBANK 35 35
181 of BANK
16.10.04.555

buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindewij b.v., architect BNA

Een dynamisch bureau dat opdrachten ontwerpt en uitwerkt middels geavanceerde tekencomputers; alle overige werkzaamheden zijn eveneens geautomatiseerd.

Het bureau heeft een zeer uitgebreid en gevarieerd opdrachtenpakket in:

*** Utiliteitsprojecten**

- kantoren
- scholen
- kerken
- bedrijvenparken
- sociale werkplaatsen
- multi-funktionele gebouwen

*** Woningbouw zoals:**

- gesubsidieerde (premie A - woningwet)
- bungalows - 2 onder 1 kap
- renovatie

in de regio, elders in Nederland, alsmede daarbuiten.

**buro voor architectuur en ruimtelijke ordening
d. vroegindewij b.v., architect bna reg. nr. 1.890126.262**

**oosthavendijk 46 3241 lk middelharnis tel. 0187-485800
postbus 82 3240 ab middelharnis fax 0187-486910**

brood en vis

Extra oproep voor hulp

Aardbeving teisterde Yunnan provincie in Zuid-China

Huisgemeenten in de Yunnan provincie zijn bijzonder zwaar getroffen door de recente aardbeving.

H E L P C H I N A

85% van alle huizen zijn verwoest in het rampgebied.

25 schuurkerken van de Miao, Yi en Lisu christenen ingestort.

56 personen gedood onder het puin, waarvan 11 christenen van de huisgemeenten en de vrouw van een Evangelist.

Gebrek aan medische hulp, huisvesting, dekens, enz. geeft extra zorg in de kou.

Zenden van artikelen is niet mogelijk. Wel dringend financiële steun nodig.

Lisu, Miao en Yi christenen spannen zich in "noodhulp" te geven. Zij zijn arm, bidden en hopen op hulp van mede-christenen.

Wilt u z.v.p. ook helpen?

Postgiro 31 555 32
Stichting "Bonisa"-zending

Secretariaat: Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse of op rek. 33 65 54 613 van de Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Giror: van de Rabobank 163525.

Informatie
kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 0527-615063, Donastraat 5, 8303 WL Emmeloord

Stichting

Ontmoeting

**D.V. zaterdag 31 augustus
en 7 september a.s. van 9.30 tot 18.00 uur**

Open Dagen

Een dagje uit voor jong en oud!

Met een
hoogwerker
18 meter boven het
woon-werkcentrum
in Epe?

**Woon-werkcentrum
Heerderweg 49 in Epe**

**'Ontmoeting'
maakt het mogelijk.
Kom ook!**

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.